

Kennis en innovatie topprioriteit in LNV-begroting 2010

‘Scholen en LNV trekken samen op bij verbreding’

Veel ambities en alvast een eerste bezuinigingstikje dat ook het groen onderwijs zal raken. Kennis en Innovatie staan bovenaan op de beleidsagenda van de begroting 2010 van LNV. Het ministerie heeft hoge ambities met de groene kennisinstellingen. Janneke Hoekstra, directeur Kennis en Innovatie legt uit.

Als afdelingsdirecteur bent u ongetwijfeld druk geweest met de begroting 2010 van LNV, met name met het onderdeel Kennis en Innovatie. Bent u tevreden over het resultaat?

“Voor mij is vooral belangrijk dat het in de communicatie goed wordt neergezet in zo’n begroting. Dan gaat het dus om vormgeving en begrijpelijke formulering. Ik ben daar heel tevreden over. Want naar mijn gevoel zijn we erin geslaagd die zaken eruit te laten springen die we belangrijk vinden. Op de eerste plaats dat kennis en innovatie een topprioriteit van dit ministerie is. En dat we daarin een aantal accenten aanbrenge die te maken hebben met goede vraagstelling van het onderzoek en het betrekken van de maatschappij daarbij. Ook culturele diversiteit staat er prominent in. Daar hecht de minister sterk aan. Ten slotte de school als kenniscentrum in zijn omgeving. Dus de functie van de school niet alleen in haar primaire taken maar ook voor het overdragen van kennis aan maatschappelijke

partijen waarmee ze te maken heeft. Ik heb het gevoel dat dat er allemaal duidelijk in staat.”

Dan gaat het om inhoudelijk beleid. Maar LNV heeft bezuinigd, ook op Kennis en Innovatie. Welke kortingen zijn dat en waarom was dat voor 2010 al nodig?

“Je ziet dat we bij de invulling van de begroting inderdaad op een aantal punten bezuinigingen hebben moeten doorvoeren. Dat heeft te maken met de financiële crisis. Ieder departement moet voor de lopende problemen zijn eigen broek ophouden. Dat heeft dus niets met de heroverweging te maken die vanaf 2011 aan de orde is. Het was al eerder afgesproken. Het betekent dat de Directie Kennis en Innovatie kortingen moest doorvoeren op het budget voor het landbouwkundig onderzoek en de vakdepartementale middelen voor het groen onderwijs. We hebben geprobeerd dat naar eer en geweten zo goed mogelijk te doen te doen. Het gaat om blokkades voor een totaalbedrag

van 17 miljoen euro in 2010. Blokkade betekent dat het bezuinigingen zijn waarvan je hoopt dat die in economisch betere tijden weer terugvallen op die onderdelen. We hebben die kortingen naar rato verdeeld over onderzoek en onderwijs. Verhoudingsgewijs heeft het landbouwkundig onderzoek het zwaarste deel, zo’n 75 procent, op zich gekregen. Voor onderwijs volgen we de algemene bekostigingssystematiek van OCW, de lumpsum. Daar kunnen we niets afhalen. De kortingen hebben we doorgevoerd op de vakdepartementale onderwijsmiddelen, het extra geld dat LNV uitrekt voor o.a. de vernieuwing in het groen onderwijs. Het gaat o.a. om de Kigo-regeling, School als Kenniscentrum en praktijkleren. Het bezuinigingsbedrag is ruim 4,2 miljoen euro.”

Sinds een aantal jaren is een toenemende vermaatschappelijking van dit ministerie zichtbaar. Deze begroting is daar weer heel uitgesproken in: De consument, de groene burger en natuur- en milieueducatie is bijna een tweede stroom groen onderwijs. In de begroting staat dat LNV samen met de groene onderwijsinstellingen een visie wil ontwikkelen over de verbreding van het groene onderwijsdomein. Waar gaan we met het groen onderwijs naar toe?

“Ik zeg wel eens: LNV gaat over alle levende dingen in Nederland - voor zover je daarover kunt gaan - behalve de mens. Dit ministerie is er dus niet speci-

Begroting 2010 LNV

De begroting van het ministerie van LNV voor 2010 omvat een bedrag van 2,489 miljard euro. Voor Kennis en Innovatie is 994 miljoen euro begroot, waarvan 768 miljoen euro voor het groen onderwijs is bestemd.

Janneke Hoekstra: “Geen verwatering, maar een combinatie van specialisatie en samenwerking. Dat is wat de samenleving nodig heeft.”

fiek voor de landbouw, we zijn er voor 16 miljoen Nederlanders. Groene onderwijsinstellingen worden in ons beleid daar ook steeds meer bij betrokken. Dat sectorale denken is er daar ook niet meer zo. LNV en de groene scholen trekken bij de verbreding parallel op. Dat is ook logisch want de beroepspraktijk verandert en innovatie vindt toenemend plaats op het grensvlak van verschillende disciplines. De verwevenheid wordt steeds groter. Samenwerking tussen groene scholen en die met andere disciplines is heel zinvol. We moeten niet bang zijn voor die domeindiscussie. Het groene profiel blijft relevant en aantrekkelijk. Niet dat smalle hokje maar verder verbredend. Geen verwatering, maar een combinatie van specialisatie en samenwerking. Dat is wat de samenleving nodig heeft. Het is ook de traditie van dit ministerie: samenwerking leidt tot inspiratie en vernieuwing.”

Hoe gaat LNV die discussie aanpakken?

“Redelijk ontspannen. We moeten weg blijven uit een verbeten stammenstrijd met OCW. Dat is al veel minder dan vroeger maar het blijft wel altijd een punt van zorg want het zijn gevoelige thema's. We moeten ontspannen zien hoe de maatschappij en het onderwijs zich ontwikkeld hebben. We moeten in principe het onderwijs daarbij het voortouw gunnen en als ministeries daar niet de politiek in zien maar de stromingen volgen en het onderwijs de lead geven. Je hebt natuurlijk soms verschillende belangen van groene en OCW-scholen en daar moet je dan als ministerie in bemiddelen of een uitweg in zoeken. Maar het is wel nodig dat er meer ruimte komt. Ik denk dat het heel goed is dat er contact tussen groene en OCW-scholen is. Dat je elkaar geen vliegen afvangt. Ik snap dat elke school de eerste zorg heeft hoe houd ik mijn broek op en hoe krijg ik mijn financiën rond. Maar uiteindelijk gaat er het erom dat leerlingen een goed en helder aanbod krijgen.”

Is 'Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit' nog wel het goede uithangbord op de gevel van dit departement gezien de vermaatschappelijkings- en verbredingsambities?

“Onze minister draaide het bij haar aan-

Ambities groen onderwijs 2010

- Maximaal 20 procent voortijdig schoolverlaten
- Meer doorstroming mbo BOL 4 naar het hbo
- Groene hbo sleutelpositie in de regio en schakel tussen groene mbo en WUR
- 2011-2012 Alle leerlingen vmbo groen doen een maatschappelijke stage
- 2010: 5.000 stageplaatsen in het groen;
- 2011: 10.000 Stageplaatsen in het groen
- Jaarlijks 10 procent meer niet-westerse allochtone jongeren volgen groen onderwijs

treden om: ministerie van Voedselkwaliteit, Natuur en Landbouw. Daarmee gaf ze al een omslag en een tendens aan. Ik denk dat die begrippen de lading nog voldoende dekken. Maar misschien kan het ook anders. We hebben de afgelopen periode sessies gehad met voor ons nog relatief onbekende doelgroepen. Onder andere jongeren. Heel leuke gesprekken. Wat daarbij opvalt is dat de deelnemers aan die gesprekken ervan staan te kijken wat op dit ministerie allemaal gebeurt. Veel is onbekend. Misschien dat de naam daar een rol bij speelt. Ik weet dat het de aoc's ook bezighoudt. Daar is momenteel discussie over de domeinnaam. Maar het blijft natuurlijk allemaal een beetje politiek. Ik ga er maar relaxt mee om want ik heb er niets over te zeggen.”

Kennis en Innovatie staan prominent in de begroting dit jaar. Het is een topprioriteit van LNV zoals u aan het begin al zei en groene onderwijsinstellingen dienen daar een belangrijke rol bij te spelen. Het groene hbo als kenniscentrum in de regio en ook het groene mbo doet mee. In de huidige praktijk is daar ook een en ander van zichtbaar. Maar er zijn ook kritische geluiden. Is het wel realistisch om dit van scholen te verwachten?

Bezuinigingen groen onderwijs

Van 2010 tot 2014 kort LNV op het budget Kennis en Innovatie bijna 60 miljoen euro. Driekwart daarvan komt ten laste van het landbouwkundig onderzoek en één kwart is voor rekening van het groen onderwijs. Dat komt neer op 14,9 miljoen euro. Deze laatstgenoemde bezuinigingen worden doorgevoerd op de vakdepartementale middelen voor het groen onderwijs.

Hieronder een overzicht van de bezuinigingsposten voor het groen onderwijs van 2010 tot en met 2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
School als Kenniscentrum	-1	-1	-0,5		
KIGO	-1,7	-1,7	-1,7	-1,2	-0,98
Groene Kennis Coöperatie	-0,05	-0,5	-0,3	-0,04	
Praktijkleren	-0,05	-0,75			
Ondersteuningsstructuur	-0,3	-0,3	-0,3		
OCW-conforme onderwijs subsidies	-0,7	-0,7	-0,7		

x miljoen euro (bedragen zijn afgerond)

“Vroeger zaten kennis en innovatie zo’n beetje aan de rand van het groene onderwijs, maar het is er steeds meer corebusiness geworden. Ik denk dat dit mede komt doordat veel kennis die beroepsbeoefenaren nodig hebben, tegenwoordig heel snel verandert. Mensen moeten

voor mensen moet ik voor het bedrijfsleven afleveren?’. Nu gaat het steeds meer om de vraag ‘wat kunnen wij scholen nu al bieden?’. Door studenten mee te laten draaien in de praktijk. Met hun lectoren en het toegepaste onderzoek. Zodat het een steeds hechter netwerk wordt waar-

‘De verwevenheid wordt steeds groter.

We moeten niet bang zijn voor de domeindiscussie.

Het groene profiel blijft relevant en aantrekkelijk.’

leren te leren en mee te bewegen, mee te denken, nieuwe kennis te kunnen interpreteren, kunnen vertalen naar hun eigen situatie. Dus opleiden voor een levenlang leren. Daardoor kom je dichtert te staan bij de praktijk en bij wat er aan vernieuwing in de praktijk plaatsvindt. En daardoor heb je als onderwijsinstelling de samenleving wat te bieden. Vroeger ging het vooral om de vraag ‘wat

door de grens tussen hoger onderwijs en onderzoek misschien wel een beetje aan het vervagen is. Het is misschien wel ten dele toekomstmuziek maar die kant gaat het op. Dat scholen kenniscentra worden die ze ook willen worden. Dat geldt vooral het hbo, maar in het mbo zie je ook wisselwerking met de praktijk waarbij niet alleen sprake is van halen maar ook brengen.”

LNV wil de groene hbo-instellingen een ‘scharnierfunctie’ laten vervullen tussen het mbo van de aoc’s en Wageningen UR Is dat niet erg ambitieus?

“Het is inderdaad erg ambitieus. Misschien is het groene hbo nog wel meer schakel tussen onderzoek en praktijk. Maar er zijn voorbeelden waar het werkt. Denk aan RIGO- en KIGO-projecten waarin verschillende onderwijsniveaus en het onderzoek samenwerken. En praktijkcentra die samenwerken met het mbo waarbij ook weer lectoren en kenniskringen een rol spelen. Natuurlijk is er een heel groot niveauverschil tussen hbo en mbo, maar ik zie hier en daar toch ook wel een voorhoede ontstaan waar het gebeurt. De tijd zal moeten leren welke omvang dat gaat krijgen. Ik wil ook niet een volkomen abstract toekomstbeeld neerzetten. Kijk, je ambities moeten hoog zijn maar wel realistisch. Het zal denk ik vooral opgaan voor de top van het mbo en het zeer praktijkgerichte hbo.”

De kredietcrisis heeft grote gevolgen voor ’s rijks financiën. Vanaf 2011 moet jaarlijks 35 miljoen euro bezuinigd worden op de begroting van de overheid. Alle departementen moeten daaraan bijdragen en het is zelfs niet ondenkbaar dat door een aantal ministeries een streep gaat. Moeten we vrezen voor het voortbestaan van LNV?

“Het is een kabinetsbesluit om zonder taboes alles onder het vergrootglas te leggen. Als de optie is 20 procent bezuinigen dat zul je als ambtenaar naar eer en geweten opschrijven wat daarvan de schade is. En dan is het echt belangrijker wat de maatschappelijke schade is dan het profiel van dit ministerie. Wij kunnen niet meer dan laten zien wat we doen en bereiken en wat niet meer kan als je dat geld niet meer kunt investeren. En je moet natuurlijk altijd kijken of dingen efficiënter kunnen. Of LNV blijft of niet, dat is een politieke discussie. Ik kan er niet meer over vertellen dan jij. Eerlijk gezegd ik heb er ook niet over gedacht. Het klinkt vreselijk braaf, maar ik denk veel meer aan wat dit voor de instellingen en het maatschappelijk effect zou betekenen dan voor het voortbestaan van LNV.” □